

Željko Vojković, dipl. iur.*

PRIVREMENO ODUZIMANJE VOZILA OD STRANE POLICIJE S OSVRTOM NA SUDSKU PRAKSU

**- neki aspekti sigurnosne mjere oduzimanja predmeta
u kaznenom postupku i odlučivanja o oduzetim predmetima
u parničnom i upravnom postupku**

Sukladno Zakonu o kaznenom postupku, policijski službenici mogu privremeno oduzeti predmete pri izvidima kaznenih djela, pri poduzimanju hitnih istražnih radnji ili na temelju sudske naredbe.

O privremeno oduzetim predmetima često se odlučuje ne samo u kaznenom postupku već i u parničnom i/ili upravnom postupku.

Vozilo se u pravilu trajno oduzima u postupku primjene sigurnosne mjere kad je uporabljeno za počinjenje kaznenog djela, a postoji opasnost da će se ponovo uporabiti za počinjenje kaznenog djela.

Prikazuju se materijalnopravni i procesnopravni aspekti privremene oduzimanja vozila od policije te sudska praksa o sudbini oduzetih predmeta.

1. UVOD

Na temelju članka 218. stavka 8. Zakona o kaznenom postupku¹ (dalje: ZKP) policija može privremeno oduzeti predmete² pri izvidima kaznenih djela, pri poduzimanju hitnih istražnih radnji i/ili na temelju sudske naredbe.

Sukladno odredbama ZKP-a, o privremeno oduzetim predmetima odlučuje tijelo pred kojim se vodio postupak kad je postupak završen odnosno obustavljen.

Radi utvrđivanja vlasništva i radi predaje u posjed privremeno oduzetih vozila i prometnih dozvola tužitelji pred općinskim sudovima pokreću parnične

* Željko Vojković, dipl. iur., voditelj Odsjeka pravnih poslova Policijske uprave splitsko-dalmatinske.

¹ Narodne novine 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02, 178/04, 115/06.

² O privremeno oduzetim predmetima, načinu i formalnim pretpostavkama za oduzimanje te o pravu vlasništva privremeno oduzetih predmeta vidi više: Krapac, Davor, Kazneno procesno pravo, Narodne novine, Zagreb, 2003., str. 244-248.

postupke protiv Republike Hrvatske, Ministarstva unutarnjih poslova, i upravne postupke/sporove radi registracije vozila.

2. ODUZIMANJE PREDMETA

2.1. Ovlasti policije za oduzimanje predmeta

Predmete koji se prema Kaznenom zakonu imaju oduzeti ili koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica u kaznenom postupku policija će privremeno oduzeti na temelju članka 177. ZKP u okviru izvida kaznenih djela³ ili na temelju članka 184. ZKP kad poduzima hitne istražne radnje odnosno izvršava sudski nalog.

Članak 43. Zakona o policiji⁴ propisuje da će policijski službenik privremeno oduzeti predmet iz preventivnih razloga kad okolnosti slučaja upućuje na to da je određeni predmet namijenjen izvršenju kaznenog djela, prijestupa ili prekršaja, kad je radi zaštite opće sigurnosti oduzimanje predmeta prijeko potrebno te kad ga uz sebe ima osoba kojoj je oduzeta sloboda i koja ga može uporabiti za samoozljeđivanje, napad ili bijeg.

O privremeno oduzetim predmetima policijski službenik dužan je izdati potvrdu koja mora sadržavati značajke privremeno oduzetog predmeta po kojima se on razlikuje od drugih predmeta te podatke o osobi od koje je predmet oduzet.

Sukladno člancima 86. i 87. Pravilnika o načinu policijskog postupanja,⁵ o privremeno oduzetim predmetima vodi se posebni upisnik, a kad se privremeno oduzeti predmeti vraćaju, sastavlja se zapisnik u koji se upisuje vrijeme i mjesto vraćanja, podaci o osobi kojoj se predmeti vraćaju i opis predmeta. Zapisnik potpisuje policijski službenik koji predmet vraća i osoba kojoj se predmet vraća.

2.2. Oduzimanje predmeta kao sigurnosna mjera

Člankom 80. stavkom 1. Kaznenog zakona⁶ (dalje: KZ) propisana je sigurnosna mjera⁷ oduzimanja predmeta koji je bio namijenjen ili uporabljen

³ O izvidima kaznenih djela i privremeno oduzetim predmetima vidi više: Pavišić, Berislav, Komentar Zakona o kaznenom postupku, Naklada Žagar, Rijeka, 2003., str. 243-257.

⁴ Narodne novine, 129/00.

⁵ Narodne novine 81/03.

⁶ Narodne novine 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 105/04, 84/05 i 71/06.

⁷ O sigurnosnim mjerama vidi više: Mršić, Gordana, Sigurnosne mjere kao posebne sankcije, Hrvatska pravna revija, 9/05, Inženjerski biro, Zagreb, 2005.

za počinjenje kaznenog djela (*instrumenta sceleris*) ili je nastao počinjenjem kaznenog djela (*producta sceleris*), kad postoji opasnost da će se određeni predmet ponovo uporabiti za počinjenje kaznenog djela ili kad se radi zaštite opće sigurnosti ili iz moralnih razloga oduzimanje predmeta čini prijeko potrebnim.

Oduzeti predmeti mogu biti vlasništvo počinitelja kaznenog djela ili trećih osoba.⁸ Primjena ove sigurnosne mjere ne utječe na pravo trećih osoba za naknadu štete zbog oduzetog predmeta prema počinitelju kaznenog djela.

2.2.1. Primjeri izricanja sigurnosne mjere oduzimanja vozila

Vrhovni sud Republike Hrvatske svojom je presudom broj I-Kž-530/03-3 od 6. kolovoza 2003.⁹ preinačio presudu Županijskog suda u Zlataru K-3/03 od 11. ožujka 2003. u odluci o sigurnosnoj mjeri tako da se na temelju čl. 80. st. 1. KZ prema optuženiku primijeni sigurnosna mjera oduzimanja teretnog automobila marke Iveco, tip 35,10 Turbodaily, model C-87554. Sud primjenu sigurnosne mjere obrazlaže time što je opojna droga nađena u posebno izrađenom skrovištu u podvozju vozila u vlasništvu optuženika te, kako optuženik tim teretnim vozilom često prevozi automobile u tuzemstvu i inozemstvu, procjenjuje da bi se teretno vozilo moglo i ubuduće uporabiti za počinjenje istovrsnog ili sličnog kaznenog djela.

Presudom I Kž-942/03-4 od 4. prosinca 2003. Vrhovni sud Republike Hrvatske potvrdio je presudu Županijskog suda u Velikoj Gorici od 2. rujna 2003., K-5/03, u dijelu koje je izrečena sigurnosna mjera oduzimanja vozila, prometne dozvole, ključa vozila, imbus-ključa i telefonske kartice. Sud je prihvatio obrazloženje prvostupanjskog suda da prevoženje opojne droge u posebno izrađenom lažnom plinskom uređaju za pogon vozila upućuje na odlučnost optuženika da se prevoženjem opojne droge bavi kontinuirano prelazeći preko graničnih crta različitih država.

U presudi I Kž 346/02 od 17. rujna 2002. Vrhovni sud Republike Hrvatske presuđuje da su ispunjeni zakonski uvjeti za izricanje sigurnosne mjere oduzimanja automobilske prikolice preuređene ugradnjom dvostrukog dna, u kojoj je prevožena opojna droga, pa se može zaključiti da postoji opasnost da bi se ona mogla ponovo koristiti za počinjenje kaznenog djela.

⁸ "Prema odredbi čl. 80. KZ mogu se oduzeti i oni predmeti koji su uporabljeni za počinjenje kaznenog djela i za koje postoji opasnost da će se ponovo uporabiti za počinjenje kaznenog djela, iako nisu vlasništvo počinitelja djela, jer navedena odredba ne pravi razliku u tome jesu li predmeti vlasništvo počinitelja ili nisu.", Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž 346/02 od 17. rujna 2002.

⁹ Prikazane presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske objavljene su na www.vsrh.hr

Pravomoćnom presudom Općinskog suda u Vrgorcu K-32/01 od 7. svibnja 2004., kojom je okrivljenik uvjetno osuđen kaznom zatvora zbog počinjenja kaznenog djela pomaganja u prebacivanju osoba preko državne granice, izrečena je mjera oduzimanja više predmeta, pa tako i osobnog vozila marke Volkswagen, tip Golf. U izreci presude navedeno je: "Temeljem članka 80. Kaznenog zakona od okrivljenika se oduzimaju predmeti oduzeti po potvrdama o privremenom oduzimanju predmeta", što je u suprotnosti sa stajalištem koje je zauzeo Županijski sud u Koprivnici u presudi KŽ-230/99 od 16. studenoga 1999. da se "prilikom izricanja sigurnosne mjere o oduzimanju predmeta, temeljem članka 80. KZ, treba točno navesti i opisati predmete koji se oduzimaju, a ne se pozivati na potvrdu o privremenom oduzimanju predmeta". Kako protiv te presude Općinskog suda nije bila izjavljena žalba, drugostupanjski sud nije ni bio u položaju da odlučuje o izrečenoj sigurnosnoj mjeri. Po mišljenju autora, ispravno je stajalište Županijskog suda jer se oduzeti predmeti moraju individualizirati, a uostalom to je nužno učiniti već u optužnici sukladno članku 286. stavku 1. točki 2. ZKP koji propisuje da ona mora sadržavati i "sredstvo kojim je počinjeno kazneno djelo te ostale okolnosti potrebne da se kazneno djelo što točnije odredi".

2.2.2. Primjer odbijanja izricanja sigurnosne mjere oduzimanja vozila

Vrhovni sud Republike Hrvatske svojom je presudom I-KŽ-924/03-7 od 29. ožujka 2006. preinačio presudu Županijskog suda u Zagrebu K-35/02 od 14. ožujka 2003. tako da je ukinuo sigurnosnu mjeru izrečenu po čl. 80. st. 1. KZ. Sud je utvrdio da se opojna droga prevozila vozilom koje nije posebno pregrađivano da bi se u njemu napravio kakav skriven prostor te da ne postoje nikakvi razlozi koji bi upućivali na to da će se to vozilo ponovo uporabiti za počinjenje kaznenog djela, kao ni razlozi koji bi upućivali na to da bi vozilo trebalo oduzeti radi zaštite opće sigurnosti ili iz moralnih razloga. Vrhovni sud utvrđuje da zaključak prvostupanjskog suda o postojanju opasnosti da će se vozilo ponovo uporabiti za vršenje kaznenog djela zato što je vozilo samo formalno u vlasništvu poduzeća, čiji je vlasnik supruga optuženika, da njime stvarno raspolaže optuženik nije pravilan niti utemeljen na rezultatima postupka.

2.3. Obvezno oduzimanje predmeta kao sigurnosna mjera

Člankom 80. stavkom 3. KZ omogućeno je propisivanje obveznog oduzimanja predmeta.¹⁰

¹⁰ O oduzimanju predmeta vidi više: Brkić, Branko, Oduzimanje predmeta i imovinske koristi u kaznenom postupku, Hrvatska pravna revija, 12/01, Inženjerski biro, Zagreb, 2001.

Kazneni zakon propisao je obvezno oduzimanje: posebne naprave za neovlašteno snimanje i prisluškivanje u članku 131. stavku 5., opojne droge i sredstava za njihovo pripravljanje u članku 173. stavku 7., predmeta koji su bili namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje kaznenog djela iskorištavanja djece ili maloljetnih osoba za pornografiju u članku 196. stavku 2. ili upoznavanja djece s pornografijom u članku 197. stavku 2., posebne naprave, sredstva, računalnih programa ili podataka korištenih ili prilagođenih za počinjenje kaznenog djela dječje pornografije na računalnom sustavu ili mreži u članku 197.a stavku 3., posebne naprave, sredstva, računalnih podataka ili programa stvorenih, korištenih ili prilagođenih za činjenje kaznenog djela povrede tajnosti, cjelovitosti i dostupnosti računalnih podataka, programa ili sustava u članku 223. stavku 7. ili računalnog krivotvorenja u članku 223.a stavku 4. ili računalne prijave u članku 224.a stavku 4., predmeta koji su bili namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje kaznenog djela ili su nastali počinjenjem kaznenog djela nedozvoljene uporabe autorskog djela ili izvedbe umjetnika izvođača u članku 230. stavku 6. ili povrede prava proizvođača zvučne ili slikovne snimke i prava u svezi s radiodifuzijskim emisijama u članku 231. stavku 4. ili povrede prava iz prijavljenog ili zaštićenog izuma u članku 232. stavku 4., predmeta namijenjenih ili uporabljenih za počinjenje kaznenog djela ili nastalih počinjenjem kaznenog djela protupravne eksploatacije rudnih blaga u članku 261.a stavku 4., lažnog novca u članku 274. stavku 4., lažnih vrijednosnih papira u članku 275. stavku 4., lažnih znakova za vrijednost u članku 276. stavku 3., sredstva za izradbu lažnih znakova za vrijednost ili lažnog novca ili lažnih vrijednosnih papira u članku 277. stavku 3., lažnih znakova za obilježavanje robe, mjera, utega i sredstva za njihovu izradbu u članku 278. stavku 4., novca i predmeta iz kaznenog djela prikriivanja protuzakonito dobivenog novca u članku 279. stavku 6., predmeta koji su bili namijenjeni počinjenju ili uporabljeni za počinjenje kaznenog djela ili su nastali počinjenjem kaznenog djela povrede prava industrijskog vlasništva i neovlaštene uporabe tuđe tvrtke u članku 285. stavku 5., zlata i zlatnog novca koji su bili predmet nedopuštene trgovine zlatom u članku 290. stavku 3., predmeta i robe nedopuštene proizvodnje u članku 296. stavku 2. ili nedopuštene trgovine u članku 297. stavku 2. ili izbjegavanja carinskog nadzora u članku 298. stavku 6., sredstva za krivotvorenje isprave u članku 314. stavku 2. i vatrenog oružja, streljiva i eksplozivnih tvari u članku 335. stavku 3.

3. NADLEŽNOST ZA ODLUČIVANJE O ODUZIMANJU PREDMETA

U presudi u kojoj se optuženik proglašava krivim sud će na temelju članka 355. stavka 1. točke 5. izreći odluku o sigurnosnoj mjeri oduzimanja predmeta.

Na temelju članka 463. Zakona o kaznenom postupku, predmeti koji se po kaznenom postupku moraju oduzeti oduzet će se i kad kazneni postupak ne završi presudom kojom se okrivljenik proglašava krivim ako to zahtijevaju probitici javne sigurnosti ili zaštite časti i dostojanstva građana. Sukladno stavku 2. članka 463. ZKP, posebno rješenje o tome donosi tijelo pred kojim se vodi postupak kad je postupak završen odnosno obustavljen. To će rješenje sud donijeti i kad je u presudi kojom je optuženik proglašen krivim propušteno donijeti takvu odluku. Ovjereni prijepis odluke o oduzimanju predmeta dostavit će se vlasniku, koji ima pravo na žalbu zbog nepostojanja zakonske osnove za oduzimanje predmeta, a ako to rješenje nije donio sud, o žalbi odlučuje vijeće suda koji je bio nadležan za suđenje u prvom stupnju.

Iako nije izričito propisano koja tijela i kada, osim suda, odlučuju o sudbini oduzetih predmeta, autor citirane odredbe tumači tako da nadležnost za odlučivanje ovisi o tome je li kazneni postupak pokrenut ili započet. Ako postupanje policije nije rezultiralo podnošenjem kaznene prijave, privremeno oduzete predmete vratit će policija jer kazneni postupak nije ni pokrenut. Kad je kazneni postupak pokrenut¹¹, a državni odvjetnik odbaci kaznenu prijavu, tada odluku o povratu predmeta donosi državni odvjetnik, osim ako oštećeni ne preuzme kazneni progon. Ako je kazneni postupak započet, odluku o oduzetim predmetima donosi sud.

4. ODUZIMANJE IMOVINSKE KORISTI

Člankom 82. stavkom 1. KZ izričito je propisano da nitko ne može zadržati imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom.

4.1. Pojam imovinske koristi

“Imovinska korist čisti je višak imovine koji je pribavljen kaznenim djelom i koju je počinitelj kaznenog djela zadržao do donošenja odluke da je kazneno djelo počinio.

Imovinska korist ne obuhvaća samo pribavljanje stvari nego i njene plodove.”¹²

¹¹ Kad je kazneni postupak pokrenut te o razlici između pojma pokretanja i započinjanja kaznenog postupka vidi više: Krapac, Davor, Zakon o kaznenom postupku i drugi izvori hrvatskog kaznenog postupovnog prava, Narodne novine, Zagreb, 2003., str. 40-42.

¹² Garačić, Ana, Kazneni zakon u sudskoj praksi, Naklada Zadro, Zagreb, 2001., str. 122.

Oduzimanje imovinske koristi nije sigurnosna mjera¹³ niti kaznenopravna sankcija, pa nije predmet ovog rada, ali ju je potrebno naznačiti jer “sadrži obilježja i sporedne kazne i mjere sigurnosti i posebne kaznene sankcije, ali se razlikuje od tih mjera i po svom sadržaju je ipak samostalna mjera”.¹⁴ Riječ je o posebnoj vrsti mjere kojom se uspostavlja stanje stvari kakvo je bilo prije počinjenja kaznenog djela.

5. PRISILNO ODUZIMANJE SREDSTAVA, PRIHODA I IMOVINE

Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (dalje: USKOK) na temelju članka 15. stavka 1. točke 2. Zakona o uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta¹⁵ (dalje: ZUSKOK) predlaže primjenu mjere osiguranja prisilnog oduzimanja sredstava, prihoda i imovine¹⁶ ostvarene kaznenim djelom.

Sukladno članku 44. ZUSKOK, postupak po kojem se prethodnim ili privremenim mjerama osigurava prisilno oduzimanje sredstava, prihoda ili imovine nije kazneni postupak i u njemu se na odgovarajući način primjenjuju odredbe Ovršnog zakona (Narodne novine 57/96 i 29/99), a oduzimanje će se izvršiti prema odredbama za oduzimanje imovinske koristi u Zakonu o kaznenom postupku.

Postupak osiguranja prisilnog oduzimanja sredstava, prihoda ili imovine vodi sudac pojedinac županijskih sudova u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu koji donosi rješenje o mjeri osiguranja, a za provedbu mjere osiguranja mjesno je nadležan sud koji bi bio mjesno nadležan za provedbu ovrhe. Nakon započinjanja kaznenog postupka za odlučivanje o produljenju roka na koji je mjera osiguranja bila određena nadležan je sud pred kojim se vodi kazneni postupak. USKOK može predložiti provedbu mjere osiguranja pred drugim

¹³ Vidi više: Kurtović, Anita, Zakonska rješenja u svjetlu primjene mjere upozorenja, sigurnosnih mjera i oduzimanja imovinske koristi, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 2/00, Zagreb, 2000., i Kaleb, Zorislav, Oduzimanje imovinske koristi od počinitelja kaznenog djela s osvrtnom na sudsku praksu, Policija i sigurnost, 3-4/04, Ministarstvo unutarnjih poslova, Zagreb, 2004.

¹⁴ Petranović, Milan, Oduzimanje imovinske koristi ostvarena kaznenim djelom, Aktualna pitanja kaznenog zakonodavstva, Inženjerski biro, Zagreb, 2000.

¹⁵ Narodne novine, 88/01, 12/02, 33/05 i 48/05.

¹⁶ Prema članku 45. ZUSKOK upotrijebljeni izraz *sredstvo* znači “svaki predmet uporabljen ili namijenjen uporabi, na bilo koji način, u cijelosti ili djelomice, pri počinjenju jednog ili više kaznenih djela ili predmet koji je rezultat kaznenog djela”, izraz *prihod* znači “bilo kakvu imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom”, a izraz *imovina* znači “nekretnine, imovinska prava te pokretne stvari”.

stvarno i mjesno nadležnim sudom ako je očito da će se tako lakše provesti postupak ili ako postoje drugi važni razlozi.¹⁷

Postupak je hitan i može se pokrenuti prije kaznenog postupka.

6. TUŽBE RADI UTVRĐIVANJA VLASNIŠTVA I VRAĆANJE ODUZETOG VOZILA

Sigurnosna mjera oduzimanja iz članka 80. KZ može se primijeniti neovisno o tome jesu li predmeti vlasništvo počinitelja kaznenog djela ili nisu. Radi utvrđivanja vlasništva i vraćanja oduzetih vozila tužiteljji protiv Republike Hrvatske pokreću parnične postupke pred općinskim sudovima.

6.1. Nesavjesni stjecatelj ukradenog vozila

Pred Općinskim sudom u Imotskome pod brojem K 43/00 i K 55/01 vođen je kazneni postupak protiv okrivljenika zbog krivotvorenja službene isprave i ovjerovljenja neistinitog sadržaja. Od okrivljenika policija je oduzela vozilo marke Mercedes, tip 230 E. Ta je odluka ukinuta odlukom Županijskog suda u Splitu, Gž 61/01, a u daljnjem postupku Općinski sud u Imotskome donio je presudu kojom se odbija optužba jer je Općinsko državno odvjetništvo u Imotskom odustalo od kaznenog postupka zato što je nastupila apsolutna zastara kaznenog postupka.

Okrivljenik iz navedenog postupka podnio je tužbu protiv Republike Hrvatske radi utvrđenja da je vlasnik oduzetog vozila i njegova vraćanja.¹⁸ Općinski sud u Splitu presudom I P 935/94 od 2. rujna 2004. odbacio je tužbeni zahtjev navodeći da tužitelj, koji je u posjed vozila došao pravnim poslom kupujući od osobe za koju je znao da nije vlasnik, nije to vozilo kupio u dobroj vjeri i da nije bio savjestan u trenutku stjecanja vozila te, sukladno odredbi članka 34. stavka 1. tada važećeg Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima (Narodne novine 53/91), nije mogao steći pravo vlasništva.¹⁹ Županijski sud u Dubrovniku²⁰ presudom Gž-393/06 od 17. studenoga 2006. potvrdio je tu

¹⁷ Članak 46. ZUSKOK.

¹⁸ O vlasničkim tužbama vidi više: Jelčić, Olga, Tužbe radi zaštite prava vlasništva, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 1/01, Rijeka, 2001.

¹⁹ I važeći Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06 i 141/06) za stjecanje vlasništva od nevlasnika traži savjestnost odnosno dobru vjeru.

²⁰ U ovom predmetu umjesto Županijskog suda u Splitu postupao je sud u Dubrovniku jer predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske može na temelju članka 272a. Sudskog poslovnika (Narodne novine 80/97, 20/98, 118/01, 49/03, 32/04 i 9/06) odrediti da u pojedinoj pravnoj

presudu obrazlažući: “Dakle, u slučajevima kad zakonodavac priznaje stjecatelju pravo vlasništva pokretne stvari koju nije pribavio od vlasnika, stjecatelj mora biti savjestan (pošten), a takav je ako ne zna ili ne može znati da vlasnik te stvari nije osoba od koje stvar pribavlja.”

Iako su spomenuti sudovi opravdano odbili taj tužbeni zahtjev, oni se nisu u presudama odredili o navodima iz odgovora na tužbu Općinskog državnog odvjetništva u Splitu da Općinski sud ne bi bio ovlašten odlučivati o zahtjevu tužitelja na predaju vozila u parničnom postupku, jer da takvu odluku može donijeti jedino nadležno državno odvjetništvo odnosno sud u kaznenom postupku.

U istovrsnom predmetu, Županijski sud u Varaždinu presudom GŽ-1079/05-2 od 7. rujna 2006., potvrđujući presudu Općinskog suda u Splitu P-1262/94-21 od 20. rujna 2002., navodi: “Ovaj sud smatra da parnični sud nije ovlašten odlučivati o vraćanju privremeno oduzetog predmeta, i to bez obzira na dužinu i tijek kaznenog postupka, jer o tome sada utemeljeno na odredbi čl. 224.²¹ sada na snazi ZKP-a odlučuje kazneni sud.”²²

6.2. Savjesni stjecatelj ukradenog vozila

Vrhovni sud Republike Hrvatske u svojoj presudi Rev-1350/02-2 od 14. studenoga 2004. zauzeo je stajalište da kupac koji je bio u dobroj vjeri prilikom kupnje i predaje u posjed ukradenog vozila neće steći vlasništvo tog vozila.

Na temelju stavka 1. članka 118. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, kupac koji je u dobroj vjeri²³ stekao posjed vozila na temelju naplatnog pravnog posla sklopljenog radi stjecanja prava vlasništva s posjednikom kojem stvar ne pripada stječe vlasništvo te stvari. Međutim, sukladno stavku 4. istog članka, stavak 1. ne primjenjuje se ako je vozilo bilo ukradeno, osim ako nije prodano na javnoj dražbi.

stvari postupa drugi stvarno nadležni sud ako stvarno i mjesno nadležni sud zbog velikog broja predmeta ne može u razumnom roku raspraviti predmete i donijeti odluku.

²¹ Taj je članak glasio: “Predmeti koji su tijekom kaznenog postupka privremeno oduzeti vratit će se vlasniku odnosno posjedniku čim se ustanovi da ne postoje razlozi za njihovo oduzimanje”.

²² Po mišljenju autora, ta je presuda i dalje aktualna iz razloga obrazloženih u poglavlju 3. ovog rada.

²³ “Stjecatelj je bio u dobroj vjeri ako u trenutku zaključenja posla, a ni u trenutku primanja neposrednoga posjeda, nije znao niti je s obzirom na okolnosti imao dovoljno razloga posumnjati u to da stvar pripada otuđivatelju” - članak 118. stavak 3. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima.

7. REGISTRACIJA VOZILA KUPLJENOG U DOBROJ VJERI

Člankom 3. Pravilnika o registraciji vozila²⁴ registrirat će se vozilo ako vlasnik priloži dokaz o vlasništvu vozila, dokaz o tehničkoj ispravnosti vozila i dokaz o identitetu.

Kupci koji su u dobroj vjeri kupili vozilo s krivotvorenom šasijom i krivotvorenom dokumentacijom traže da se vozila registriraju. Takva vozila ne mogu se registrirati ni u slučaju da je kupcima u dobroj vjeri, koji su vozila kupili na javnoj dražbi, priznato sudskim presudama vlasništvo nad tim vozilima, jer vozila s krivotvorenom šasijom i krivotvorenom prometnom dozvolom ne sadržavaju podatke prema kojima bi se u postupku registracije točno utvrdilo o kojem je konkretno vozilu riječ.

Upravni sud Republike Hrvatske u presudi Us-2662/01 od 18. studenoga 2004.²⁵ presuđuje da se ne može registrirati vozilo koje je kupljeno u dobroj vjeri i za koje je tužitelj utvrđen vlasnikom ako nema dokaza o identitetu vozila, jer su šasija vozila i prometna dozvola krivotvorene. Naime, vještačenjem je utvrđeno da brojevi šasije na tom vozilu nisu originalni, a da je prometna dozvola krivotvorena te je poništena registracija vozila. Pokrenuvši upravni spor, tužitelj je naveo da je vozilo kupio u dobroj vjeri, ne znajući za krivotvorine, i da mu je pravo vlasništva nad vozilom priznato sudskom presudom. Upravni sud je ocijenio da su ostvareni uvjeti za poništenje registracije vozila na osnovi odredbe članka 7. stavka 1. točke 1. tada važećeg Pravilnika o registraciji vozila na motorni pogon i priključnih vozila (Narodne novine 12/93, 22/93 i 19/96)²⁶, jer da dokazi o načinu stjecanja vozila odnosno dokazi o podrijetlu i vlasništvu vozila nisu dostatni za registraciju vozila zato što su bitni podaci koji individualiziraju vozilo krivotvoreni i ne odnose se izvorno na to vozilo.

8. TROŠKOVI ČUVANJA VOZILA

Na temelju članka 233. ZKP sud donosi odluku kojom se osigurava čuvanje predmeta, koji se prema Kaznenom zakonu imaju oduzeti ili koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica u kaznenom postupku (*quaestio facti*).

Člancima 295. i 296. Sudskog poslovnika sudovi vode pomoćnu knjigu oduzetih predmeta u koju se prema članku 338. istog propisa upisuju predmeti koji su oduzeti u tijeku kaznenog postupka i čuvaju se kod suda ili druge pravne ili fizičke osobe.

²⁴ Narodne novine 5/05, 19/05, 41/05, 8/06, 130/06.

²⁵ Ing pregled sudske prakse/2006., Inženjerski biro, Zagreb, 2006., sk. 6., str. 38.

²⁶ Tom odredbom zahtijeva se za registraciju vozila dokaz za vlasništvo vozila, a to je uvjet za registraciju i po važećem propisu.

Oduzeta vozila u pravilu se povjeravaju na čuvanje Hrvatskom autoklubu (dalje u tekstu: HAK), pa između HAK-a i Republike Hrvatske nastaje ugovorni odnos o uskladištenju iz članka 744. Zakona o obveznim odnosima.²⁷

Troškovi čuvanja vozila su troškovi kaznenog postupka, a odluka o tome tko ih snosi ovisi o rezultatu kaznenog postupka. Ako sud okrivljenika proglašava krivim, u presudi će izreći da je on dužan nadoknaditi troškove kaznenog postupka.²⁸ Kad se obustavi kazneni postupak ili se okrivljenik oslobodi krivnje ili se optužba odbije, troškovi postupka padaju na teret proračunskih sredstava.²⁹

U postupku koji je HAK vodio protiv Republike Hrvatske radi naplate troškova čuvanja vozila oduzetog za potrebe kaznenog postupka u kojem je odbijena optužba, Županijski sud u Varaždinu u presudi Gž-1911/05-2 od 13. prosinca 2005.³⁰ navodi da tražbina zbog čuvanja vozila predstavlja troškove kaznenog postupka koji se financiraju iz proračuna. Također, navodi da za namirenje takvih troškova nije potrebno “da su oni nastali nezakonitim ili nepravilnim radom suca ili sudskog službenika odnosno nadležnog policijskog djelatnika”.

9. ZAKLJUČAK

Sigurnosna mjera oduzimanje predmeta kaznenopravna je sankcija koje je svrha³¹ da se oduzimanjem imovine onemogući počinjenje novog kaznenog djela.

Oduzimanje vozila kao sigurnosna mjera primjenjuje se, u pravilu, kad su vozila preinačenjem namijenjena ili uporabljena za počinjenje kaznenih djela te stoga postoji opasnost da će se ponovo uporabiti za počinjenje kaznenog djela.

Odluku o privremeno oduzetom predmetu donijet će:

1. policija ako njezino postupanje nije rezultiralo podnošenjem kaznene prijave odnosno kad kazneni postupak nije ni pokrenut;
2. državno odvjetništvo kad je kazneni postupak pokrenut, a nije započet;
3. sud kad je kazneni postupak započet.

²⁷ Narodne novine 35/05.

²⁸ Članak 122. ZKP. O naplati troškova u korist državnog proračuna vidi više: Novosel, Dragan i Šipek Hrvoj, Zlata, Dosuđivanje i naplata troškova kaznenog postupka u korist proračuna Republike Hrvatske, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 2/06, Zagreb, 2006.

²⁹ Članak 123. ZKP

³⁰ Ing pregled sudske prakse/2006., Inženjerski biro, Zagreb, 2006., sk. 1., str. 164.

³¹ “Svrha je sigurnosnih mjera da se njihovom primjenom otklanjaju uvjeti koji omogućavaju ili poticajno djeluju na počinjenje novog kaznenog djela”, članak 74. KZ.

Odluku o povratu privremeno oduzetog vozila ne može donijeti parnični sud, ali je taj sud ovlašten odlučivati o vlasništvu oduzetog vozila. Pravo vlasništva nad ukradenim vozilom kupac, koji je nad takvim vozilom imao samostalni neposredni posjed, može ostvariti samo ako je bio u dobroj vjeri i vozilo kupio na javnoj dražbi.

Osoba kojoj je priznato vlasništvo na ukradenom vozilu ne može to vozilo registrirati ako se ono zbog krivotvorene šasije ili krivotvorene dokumentacije ne može individualizirati.

LITERATURA

1. Brkić, Branko, Oduzimanje predmeta i imovinske koristi u kaznenom postupku, Hrvatska pravna revija, 12/01, Inženjerski biro, Zagreb, 2001.
2. Garačić, Ana, Kazneni zakon u sudskoj praksi, Naklada Zadro, Zagreb, 2001.
3. Jelčić, Olga, Tužbe radi zaštite prava vlasništva, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 1/01, Rijeka, 2001.
4. Kaleb, Zorislav, Oduzimanje imovinske koristi od počinitelja kaznenog djela s osvrtnom na sudsku praksu, Policija i sigurnost, 3-4/04, Ministarstvo unutarnjih poslova, Zagreb, 2004.
5. Krapac, Davor, Kazneno procesno pravo, Narodne novine, Zagreb, 2003.
6. Krapac, Davor, Zakon o kaznenom postupku i drugi izvori hrvatskog kaznenog postupnog prava, Narodne novine, Zagreb, 2003.
7. Kurtović, Anita, Zakonska rješenja u svjetlu primjene mjere upozorenja, sigurnosnih mjera i oduzimanja imovinske koristi, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 2/00, Zagreb, 2000.
8. Mršić, Gordana, Sigurnosne mjere kao posebne sankcije, Hrvatska pravna revija 9/05, Inženjerski biro, Zagreb, 2005.
9. Novosel, Dragan i Šipek Hrvoj, Zlata, Dosuđivanje i naplata troškova kaznenog postupka u korist proračuna Republike Hrvatske, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 2/06, Zagreb, 2006.
10. Pavišić, Berislav, Komentar Zakona o kaznenom postupku, Naklada Žagar, Rijeka, 2003.
11. Petranović, Milan, Oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, Aktualna pitanja kaznenog zakonodavstva, Inženjerski biro, Zagreb, 2000.

Summary

SEIZURE OF VEHICLES BY THE POLICE: SOME PRACTICAL ASPECTS OF THE SECURITY MEASURE OF SEIZURE OF OBJECTS IN THE CRIMINAL PROCEDURE, AND DECISIONS ABOUT CONFISCATED OBJECTS IN CIVIL AND ADMINISTRATIVE PROCEDURES

Pursuant to the Criminal Procedure Act, police officers are allowed to seize objects when conducting criminal inquiries, when undertaking urgent investigations, or when following a court order. However, decisions about seized objects are made not only in criminal procedures, but also in civil and administrative ones. A vehicle can generally be confiscated as part of the procedure of applying a security measure in the case where the vehicle was used to commit a crime, and where there is a risk that it might be reused to commit a criminal offence. The author shows in this paper the substantive and procedural aspects of seizing a vehicle by the police and the case law related to the fate of seized objects in Croatia.

